

DRUŠTVENE MREŽE KAO MOST IZMEĐU STVARNOG I VIRTUALNOG U DOBA PANDEMIJE - S PRIMJEROM GRADSKJE KNJIŽNICE I ČITAONICE U VIROVITICI

Social networks as a bridge between the real and the virtual in the age of the pandemic - with the example of the City Library of Virovitica

Mirjana Kotromanović

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici
mkotromanovi@yahoo.com

Dajana Horvat

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici
horvat.dajana1909@gmail.com

Monika Čuljak

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici
monika.culjak93@gmail.com

UDK / UDC **027.52(497.525.2):004**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno/ Received: 01.07.2020.

Broj
bibliografske
jedinice

372

Sažetak

Cilj je u ovome radu objasniti položaj i funkcioniranje narodnih knjižnica u vrijeme pandemije koronavirusa s naglaskom na Gradsku knjižnicu i čitaonicu u Virovitici. Rad se sastoji od uvodnog dijela u kojemu se objašnjavaju teorijske pretpostavke vezane za narodne knjižnice koje su se i u novonastaloj situaciji uspješno postavile pred izazovima. U nastavku je opisan položaj knjižnica na društvenim mrežama te prednosti koje su društvene mreže donijele knjižnicama u vrijeme pandemije. Središnji dio rada odnosi se na Gradsku knjižnicu i čitaonicu u Virovitici. Statistički podatci na primjeru spomenute knjižnice idu u prilog činjenici da je veći angažman na društvenoj mreži Facebook u vrijeme najstrožih propisanih mjera pridonio povećanju broja pratitelja stranice knjižnice, detaljnijem praćenju sadržaja i sudjelovanju u kreiranju istih; u popularizaciji knjižnice općenito. U zaključku se promišlja o pravcu prema kojemu knjižnice zadržavaju svoju tradicionalnu ulogu, ali pri tome rade i na proširenju svojega poslovanja u virtualnom svijetu. Iz tog razloga proveden je kraći online anketni upitnik čiji su rezultati prezentirani u završnom dijelu, a upitnik je dodan kao prilog radu.

Ključne riječi: društvene mreže, Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici, koronavirus, narodne knjižnice, pandemija

Summary

The aim of this paper is to explain the position and functioning of public libraries during the coronavirus pandemic with an emphasis on the City Library of Virovitica. The paper consists of an introductory part, which explains the theoretical assumptions related to public libraries that have successfully faced challenges even in the new situation. The position of libraries on social networks and the advantages that social networks brought to libraries during the pandemic are described below. The central part of the paper refers to the City Library of Virovitica. The statistics on the example of the mentioned library support the fact that greater engagement on the social network Facebook during the strictest prescribed measures contributed to increasing the number of followers of the library page, more detailed monitoring of content and participation in their creation; in popularizing the library in general. The conclusion reflects on the direction in which libraries retain their traditional role, but also work to expand their business in the virtual world. For this reason, a short online survey questionnaire was conducted, the results of which were presented in the final part, and the questionnaire was added as an appendix to the paper.

Keywords: social networks, City Library of Virovitica, coronavirus, public libraries, pandemic

Uvod

Stoljećima su knjižnice smatrane stupovima društva koje je utemeljeno na ljudskom znanju. Uloga im je bila pomoći ljudima iskoristiti informacije, steći nove uvide, vještine i znanja. Ta uloga ostaje nepromijenjena i danas.¹ I nadalje su prisutne u cijelome svijetu, u različitim tipovima društava i različitim kulturama.

---

¹Usp. Radovan, Vrana. Položaj knjižnice u umreženom društvu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, ¾ (2010), str. 241. Citirano prema: Choy, Fatt Cheong. Libraries and librarians – what next? // Library Management 28, 3(2007), str. 26.

Osiguravaju pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i na raspolaganju su svim članovima zajednice bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje.²

Osim tradicionalne, uloga narodne knjižnice uvelike je osuvremenjena.

Narodne knjižnice kao dio globalne informacijske mreže već gotovo više od cijelog jednog desetljeća idu ususret s novim promjenama na polju informacijsko – komunikacijske tehnologije.

Godina 2020. donosi i nove, iznenadne promjene, kako u svijetu općenito tako i u području knjižnične znanosti. Promjene uzrokovane pojavom virusa COVID-19 postavile su pred cijelu knjižničarsku zajednicu brojne izazove.

Mijenjaju se načini pristupa knjižničnoj građi, bilo da je riječ o fizičkoj ili digitalnoj, a korisnici postaju sve aktivniji sudionici u kreiranju knjižničnih sadržaja.

Ključnu ulogu u cijelome procesu novonastale situacije imali su knjižničari koji su svojim znanjem, vještinama, dobrom organiziranošću, kreativnošću te upravljačkim sposobnostima pridonijeli u ostvarenju cilja koji je značio omogućavanje dostupnosti knjižničnih sadržaja neovisno o situaciji koja ih je zatekla.

Narodne knjižnice na društvenim mrežama

Narodne su knjižnice već dugi niz godina podrška obrazovanju, kako formalnom tako i neformalnom, što i jest njihova primarna zadaća. Prema IFLA-inim Smjernicama³, narodne knjižnice, imaju veliku ulogu u sakupljanju, organiziranju i korištenju informacija te omogućavanju pristupa knjižničnoj građi. Ističe se i vrlo važna društvena uloga knjižnice koja se manifestira kroz zagovaranje jednakih sloboda informiranja i izražavanja.

Razvojem novih tehnologija, knjižnična djelatnost širi se iz fizičkih prostora knjižnica u virtualni internetski prostor i to korištenjem službenih mrežnih web stranica i društvenih mreža koje su globalno najrašireniji komunikacijski alat.

Putem društvenih mreža, narodne knjižnice ostvaruju kontakte i s onim osobama koje nisu korisnici knjižnica, a izvrsne su i za kreiranje interaktivnih usluga u virtualnom svijetu.⁴

---

²Usp. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrvatsko izdanje prema 2. izmijenjenom izdanju izvornika. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 43.

³Isto, str. 43.

⁴Usp. Holcer, Dunja. Smjernice za razvijanje usluga i korištenje društvenih mreža u narodnim knjižnicama // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 4(2017), str. 153.

U kontekstu rečenoga, imaju veliku ulogu u socijalizaciji korisnika, kao i u implementaciji istih u sustav prilikom stvaranja sadržaja i dijeljenja znanja. Za razliku od tradicionalnih pristupa u kojima je korisnik primarno čitatelj, u suvremenom pristupu on postaje i komentator, onaj koji vrednuje, dijeli iskustva te urednik.

Zaključuje se da velika popularnost društvenih mreža proizlazi iz činjenice da su njihove usluge besplatne i pružaju korisnicima mogućnost vlastite prezentacije.⁵

Slijedom navedenoga, pojavom društvenih mreža stvorena je jedna sasvim nova dimenzija i unesena je dinamika u procese koji traju već tisućljećima. Narodne knjižnice vrlo su se uspješno prilagodile društvenoj digitalnoj revoluciji te tako osigurale svoje mjesto u društvu, za neke nove i drugačije generacije.⁶

Društvene su mreže svojim mobilnim pristupom omogućile knjižnicama da informacije koje dijele te usluge koje nude budu stalno dostupne njihovim korisnicima. Integracijom društvenih mreža u knjižnice, one postaju moćan alat u podizanju produktivnosti te u poticanju inovacija.

Alati koje nude društvene mreže, poput aplikacija za pregled statistike, omogućuju knjižnicama lakše praćenje rasta i razvoja. Takve aplikacije daju uvid u dobnu i spolnu strukturu svojih pratitelja. Prikupljene informacije koriste knjižnicama u planiranju budućih usluga, te im pomažu u rješavanju problema.⁷ Aplikacije za pregled statistike koristile su i Gradskej knjižnici i čitaonici u Virovitici, u svrhu pružanja boljih usluga, odnosno kreiranja sadržaja prema dobi pratitelja. Na njezinom će primjeru biti prikazani i ostali parametri poslovanja tijekom provođenja do sada najstrožih mjera u vrijeme pandemije.

Zahvaljujući sve većom upotrebom novih tehnologija, postepeno se povećava jednakost. Smanjuje se jaz među osjetljivim skupinama stvarnih i potencijalnih korisnika; onih koji žive u ruralnim krajevima, starih i nemoćnih, hendikepiranih, siromašnih te bilo kojih drugih koji se nalaze u nepovoljnom položaju i smanjene su im mogućnosti u pristupu informacijama.⁸

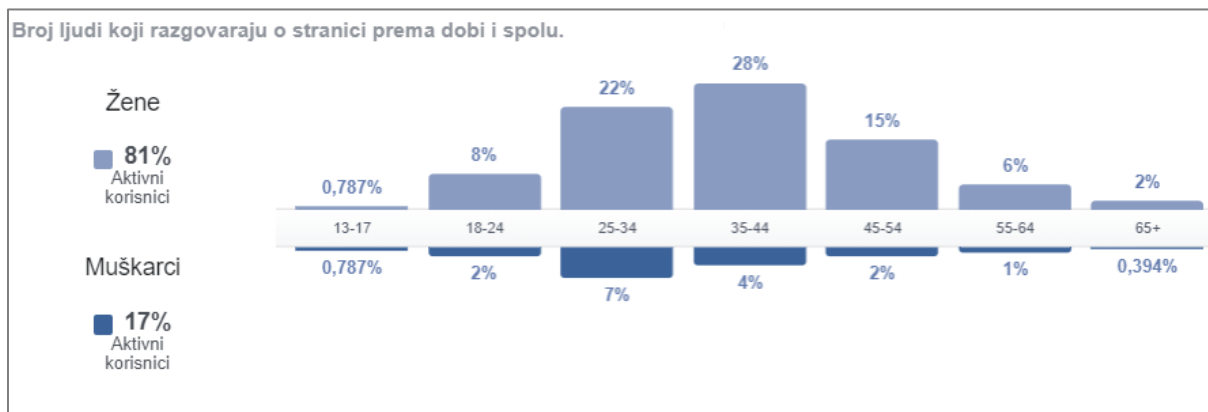
---

⁵Usp. Cvek, Marija. Promocija narodnih knjižnica putem društvenih mreža, diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet, 2012. Str. 24.

⁶Usp. Strija, Josip. Digitalna zbirka školske knjižnice: uvod u problem organizacije sadržaja na mrežnim stranicama školskih knjižnica. // Svezak 15, 5(2013), str. 17-18.

⁷Usp. Usp. Cvek, Marija. Promocija narodnih knjižnica putem društvenih mreža, diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet, 2012. Str. 21.

⁸Usp. Kovačević, Jasna. Narodna knjižnica: središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017. Str. 40.

Graf 1. Dobna i spolna struktura pratitelja stranice Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici

Narodne knjižnice tako pomažu u stvaranju jednakih mogućnosti s ciljem smanjenja socijalne isključenosti i s tendencijom omogućavanja svim građanima pristup informacijama koje su im potrebne na lokalnoj razini, osnovnim informacijama o demokratskom procesu te sudjelovanja u globalnom društvu.⁹

Premda se sve veći broj sadržaja narodnih knjižnica može pronaći u virtualnom svijetu, pitanje razvoja knjižnica i dalje ostaje usmjereno na nadogradnju postojećih i izgradnju novih usluga baziranih na papirnatim zbirkama koje čine temelj knjižnice.

Pretpostavka je da će narodne knjižnice nastaviti i u budućnosti s radom koji se zasniva na korištenju tradicionalne (papirnat) građe, dok će se informacije o ponudi plasirati pomoću mrežnog mjesta knjižnice.¹⁰

Narodne knjižnice u doba pandemije

Zadaća je svake narodne knjižnice pripremiti se za neočekivanu situaciju kako bi se umanjio rizik od moguće katastrofe, odnosno uvećala očekivanost reakcije ukoliko bi do katastrofe došlo.

Iz tog razloga objavljen je IFLA-in kratki priručnik za pripravnost i planiranje mjera zaštite u slučaju katastrofe¹¹.

⁹Usp. IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrvatsko izdanje prema 2. izmijenjenom izdanju izvornika. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011. Str. 56.

¹⁰Usp. Radovan, Vrana. Položaj knjižnice u umreženom društvu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, ¾ (2010), str. 29.

¹¹Usp. IFLA-in kratki priručnik za pripravnost i planiranje mjera zaštite u slučaju katastrofe. Središnji program za zaštitu i konverzaciju. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012. Str. 9. URL:

Premda u ovom slučaju nije riječ o prirodnoj katastrofi ili onoj uzrokovanoj čovjekovim djelovanjem, pojava globalne pandemije koja je zatekla svjetsko gospodarstvo, ekonomiju i kulturu, pa tako i narodne knjižnice, dovela je do potrebe za stvaranjem Smjernica i preporuka za rad narodnih knjižnica za vrijeme epidemije COVID-19.¹²

Nacionalna i sveučilišna knjižnica kao središnja ustanova knjižničnog sustava Republike Hrvatske i matična knjižnica za sve vrste knjižnica, objavila je kratak naputak o organiziranju rada knjižnica u okolnostima u kojima su se našle.

U naputku se navodi važnost kontinuiteta rada narodnih knjižnica te njihova dostupnost korisnicima za vrijeme pandemije što bi značilo da fizička zatvorenost knjižnice ne znači nužno obustavljanje svih knjižničnih poslova.¹³

Na temelju Preporuka za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa (COVID-19)¹⁴ izdanih od strane Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, provedena je postupna prilagodba u radu knjižnica koja se odvija u tri faze.

U prvoj fazi popuštanja mjera, knjižnicama je omogućen rad s korisnicima. U toj fazi knjižnice su pod posebnim uvjetima isključivo pružale mogućnost usluge upisa, posudbe i vraćanja knjiga, ali bez zadržavanja u prostorima knjižnica i čitaonica. Druga faza uključuje pripremu za daljnje popuštanje mjera. U trećoj fazi dopušten je i rad čitaonica za korisnike, a u skladu s boljom epidemiološkom situacijom i uz pridržavanje svih protuepidemijskih mjera od strane djelatnika i korisnika.

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici u doba pandemije

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici na neko je vrijeme zbog novonastale situacije bila primorana zatvoriti svoja vrata za korisnike.

Dogovoreno je unutar kolektiva da će s danom 16. ožujka 2020. svi novonastali sadržaji biti preseljeni u virtualni svijet, što je značilo da se rad knjižnice jednim dijelom

---

<https://hkdrustvo.hr/clanovi/alib/datoteke/file/IFLA-in%20kratki%20prirucnik%20za%20pripravnost%20-%20McIlwaine.%20John.pdf> (2020-06-10)

¹²Preporuke za rad narodnih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19. URL: http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/06/Preporuke-za-rad-narodnih-knjiznic%CC%8Cnica-u-uvjetima-bolesti-COVID-19_09062020.pdf (2020-06-10)

¹³Naputak za rad hrvatskih knjižnica, s posebnim osvrtom na rad narodnih i školskih knjižnica za vrijeme pandemije bolesti COVID-19. URL: <http://covid19.hkdrustvo.hr/wp-content/uploads/2020/04/Dopis-NSK-HKV-u-naputak-za-rad-svih-vrsta-knji%CC%8Cnica.pdf> (2020-06-10)

¹⁴Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa. URL: <https://www.koronavirus.hr/preporuke-za-rad-u-knjiznicama-i-antikvarijatima-tijekom-epidemije-koronavirusa/503> (2020-06-10)

organizira kroz djelovanje putem službene web stranice i Facebook stranice knjižnice.

Već 19. ožujka 2020., na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici najavljeno je da će „knjižnica na neko vrijeme zatvoriti svoja vrata za korisnike, ali i ne i prozore”¹⁵ putem kojih će svakodnevno preporučivati zanimljive linkove iz područja kulture, umjetnosti i znanosti, odnosno svega onoga što obogaćuje duhovni i kulturni život ljudi.

Sadržaji su bili klasificirani prema dobnoj strukturi, odnosno na one namijenjene odraslima i one namijenjene djeci.

Odrasli su korisnici imali priliku virtualno prošetati nekim od najznačajnijih muzeja u svijetu, besplatno čitati elektroničke knjige, učiti strane jezike i ostalo.

Djeci su se preporučivali linkovi s online slikovnicama, časopisima, idejama za radionice i preporukama knjiga.

U večernjim satima dijeljene su misli domaćih i stranih književnika, psihologa i duhovnih vođa s ciljem olakšavanja situacije u kojoj su se svi iznenada našli.

Broj „lajkova“ i pregleda objava, svakim je danom sve više rastao. Na primjeru sljedećih dvaju grafova primjećuje se znatna razlika odnosa brojeva prije uvođenja mjera, odnosno od početka 2020. do sredine ožujka i tijekom provođenja istih koje traju od sredine ožujka do početka svibnja 2020.

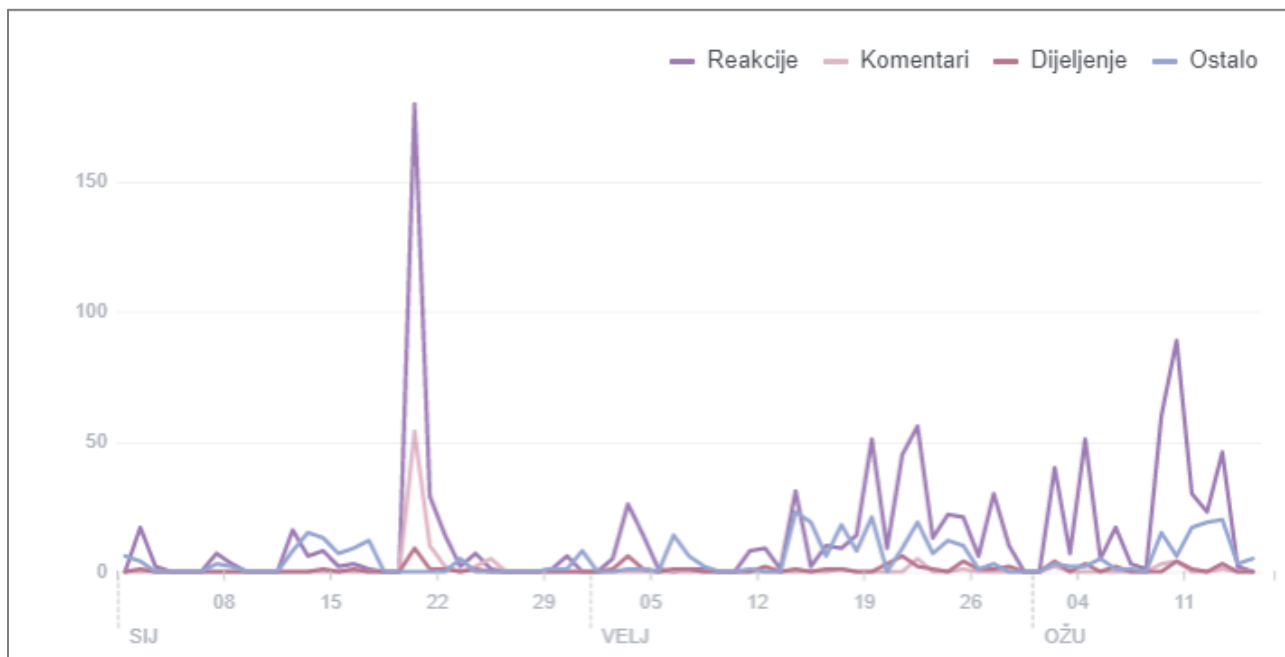
Tako se primjerice prije uvođenja mjera reakcije, komentari i dijeljenja mjere u stotinama, dok se za vrijeme trajanja najstrožih mjera ta brojka penje do nekoliko tisuća.

S istim je aktivnostima nastavljeno i tijekom travnja 2020. koji donosi i dva važnija događaja, Uskrs i Noć knjige.

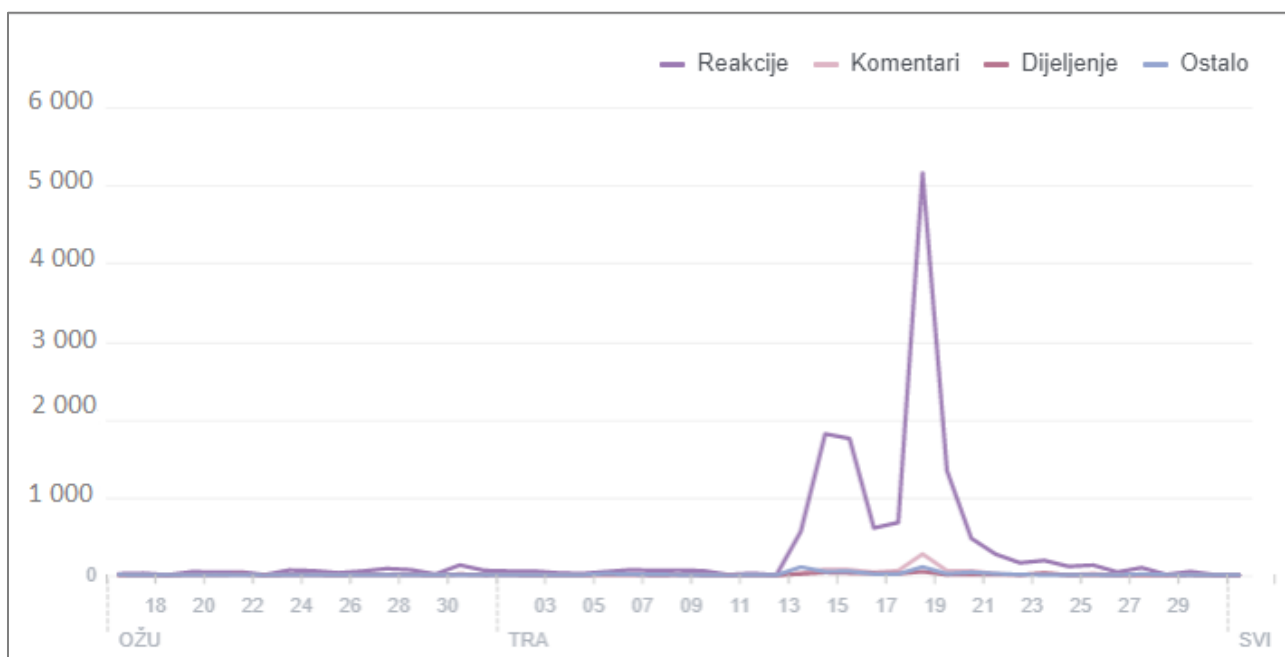
Cilj je bio uspostaviti interakciju s korisnicima i potencijalnim korisnicima, što je ujedno značilo i dobivanje uvida u stvarno stanje situacije, odnosno podataka koliko ustvari korisnici zaista prate objave, čitaju li ih, žele li surađivati, ili se komunikacija svodi isključivo na dijeljene i „lajkanje“. Tako su organizirani natječaji.

---

¹⁵Facebook stranica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. URL: <https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-i-%C4%8Ditaonica-Virovitica-793254350723366/> (2020-06-15)

Graf 2. Prikaz angažmana pratitelja od siječnja 2020. do sredine ožujka 2020.

Graf 3. Prikaz angažmana pratitelja od sredine ožujka 2020. do svibnja 2020.

Prvi natječaj objavljen je na Facebook stranici knjižnice 3. travnja 2020. godine i bio je vezan za blagdan Uskrsa. Odrasli su dobili zadatak slati vlastite fotografije u kojima će izraziti svoju asocijaciju na Uskrs ili uskrsnuće, a djeca likovne uratke na temu Uskrsa.

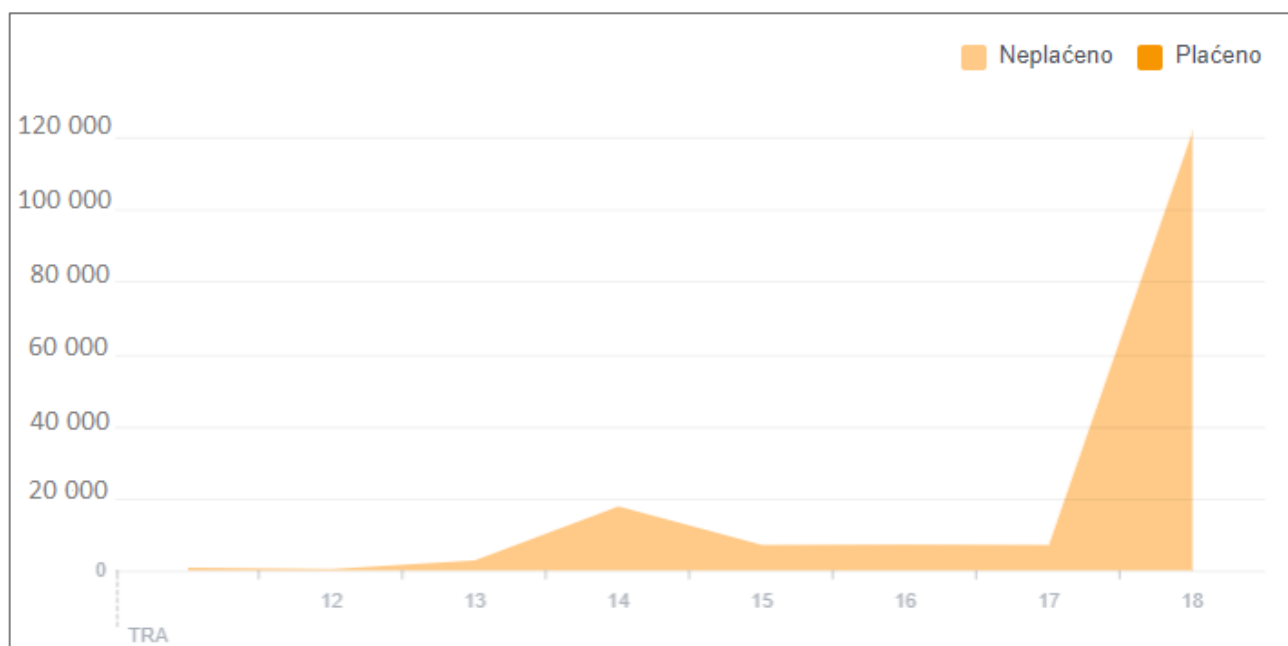
Sve je radove trebalo slati u *inbox* knjižnice do petka, 10. travnja 2020., a ujedno je najavljeno da će objava pobjednika biti u ponedjeljak, 13. travnja 2020.

Kriterij za odabir pobjednika značio je najveći broj prikupljenih lajkova, a najava osvajanja nagrade dodatan poticaj za sudjelovanje.

Pristiglo je 11 fotografija odraslih i 90 dječjih likovnih uradaka. Pobjednička fotografija imala je velikih 3500 „lajkova“, 130 komentara, a podijeljena je čak 56 puta¹⁶. Pregledi objava vezanih uz uskrsne natječaje dosegli su broj od nevjerojatnih 122 000.

Uskoro je uslijedila manifestacija Noć knjige koja donosi nove najave zanimljivih virtualnih sadržaja. Korisnici i potencijalni korisnici Odjela za odrasle pozvani su da šalju fotografije svojih kućnih biblioteka ili knjiga koje su na bilo koji način promijenile "njihov svijet"; naslov natječaja bio je u skladu s temom Noći knjige.

U inbox knjižnice pristiglo je 13 fotografija kućnih biblioteka, neobično složenih knjiga samo za ovu namjenu, naslovnica, kao i objašnjenja iznad svake fotografije.

Graf 4. Doseg objava u razdoblju od 11. 4. 2020. do 18. 4. 2020.

Korisnici Dječjeg odjela i potencijalni korisnici pozvani su da uz pomoć svojih roditelja pošalju literarne radove u kojima će napisati svoje viđenje načina na koji bi likovi

¹⁶Isto.

iz bajki i priča promijenili trenutnu situaciju u svijetu. Pristigla su 3 vrlo opširna, maštovita i detaljno napisana rada.

Prilikom objave natječaja, fotografija te imena i prezimena sudionika, vodilo se računa o zaštiti privatnosti i o dozvoli za objavu istih.

Uz obilježavanje manifestacije Noć knjige veže se i prvo online predstavljanje knjige u Gradskoj knjižnici i čitaonici u Virovitici. Dana 23. travnja 2020. putem poveznice mrežne stranice knjižnice i Facebook stranice knjižnice gostovao je Krešimir Mišak koji je predstavio svoju knjigu *Smrt transhumanizmu, sloboda narodu*. Na poveznici je bilo preko 1000 pogleda, a dijeljena je 14 puta.

Prvi čitateljski klub Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici oformljen je upravo u vrijeme kada knjižnice djeluju virtualnim putem. Povod je također bila Noć knjige, susret se održao 24. travnja 2020. putem Zoom aplikacije i sudjelovalo je 7 osoba.

Krajem travnja slijedi obavijest u kojoj se objašnjava mogućnost posudbe, a koja glasi da se knjige mogu naručiti jedan dan u vremenu od 9 do 12 sati putem telefonske linije i preuzeti drugi dan u isto vrijeme ispred knjižnice. Knjige se ne vraćaju do daljnjega, zakasnina se ne naplaćuje, a članarina se automatizmom produžuje.

Iz tjedna u tjedan slijede nove obavijesti o otvaranju i pridržavanju mjera prilikom dolaska u knjižnicu, a koje su u skladu s preporukama Stožera civilne zaštite Republike Hrvatske.¹⁷

Od dana 18. svibnja 2020. Gradska knjižnica i čitaonica ponovno je cijeli dan otvorena za svoje korisnike s pauzom za dezinfekciju prostora u vremenu između 13 i 14 sati, no knjižnica i dalje nastavlja i s aktivnostima u virtualnom svijetu.

Povodom Međunarodnog dana biološke raznolikosti, dr. sc. Jasna Razlog Grlica javlja se putem videa iz knjižnice te govori o biološkom licu Virovitice, a na webu je postavljena virtualna izložba knjiga o pticama s popratnim sadržajem.

Knjižničari s Dječjeg odjela u svom radu sve više koriste web 2.0 i web 3.0 alate kako bi sadržaje približili djeci te se educiraju u području istih.

Sadržaji koji se planiraju provoditi u budućnosti, sve više nameću potrebu za balansom između stvarnog i virtualnog. Oni zasigurno neće izgubiti svoj tradicionalni kontekst, ali će isto tako nešto više nego prije dobiti i svoju virtualnu dimenziju. S ciljem poboljšanja sadržaja, a odnosu na razdoblje u kojemu su se provodile najstrože mjere, na

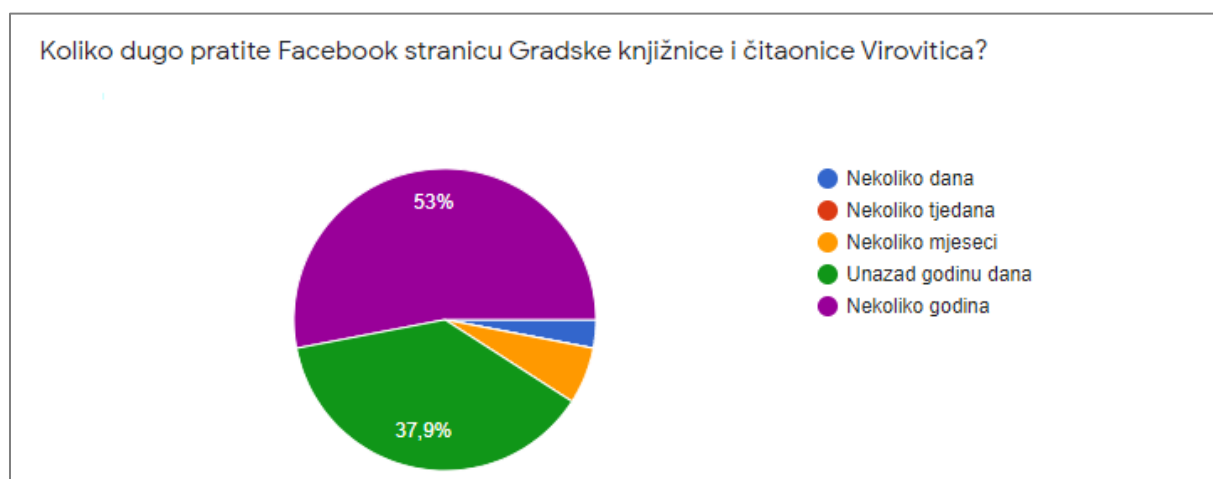
¹⁷Ravnateljstvo civilne zaštite. URL: <https://civilna-zastita.gov.hr/> (2020-06-12)

Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici proveden je tijekom rujna 2020. godine kraći online anketni upitnik koji se sastojao od 10 pitanja. Prvi dio anketnog upitnika obuhvaćao je opće podatke. U prvom su pitanju ispitanici trebali napisati svoju godinu rođenja, u drugom zaokružiti kojega su spola, a u trećem jesu li članovi Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici. U središnjem dijelu upitnika tražili su se odgovori na pitanja koja su bila vezana uz praćenje stranice te zadovoljstvo, odnosno nezadovoljstvo sadržajima. Pitanja u završnom dijelu daju odgovore o praćenju stranice knjižnice i ubuduće, te mogućem učlanjenju u knjižnicu potaknutom praćenjem virtualnih sadržaja.

Rezultati anketnog upitnika pružit će uvid u postojeće stanje i omogućiti knjižničarima lakše rješavanje pojedinih ciljano postavljenih pitanja u skladu s odgovorima korisnika.

Upitnik je ispunilo ukupno 206 osoba, pretežito srednje životne dobi, od kojih je njih čak 96 % žena i svega 4% muškaraca. Isto tako, gotovo 90% onih koji su odgovorili na pitanja zaokružili su da su članovi Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici.

Na pitanje koliko dugo prate stranicu knjižnice, 53 % ispitanika odgovorilo je da stranicu prati nekoliko godina, a čak 38% njih da ju prate unazad godinu dana, što ide u prilog činjenici da je veća aktivnost na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici, doprinijela i povećanju broja pratitelja iste.

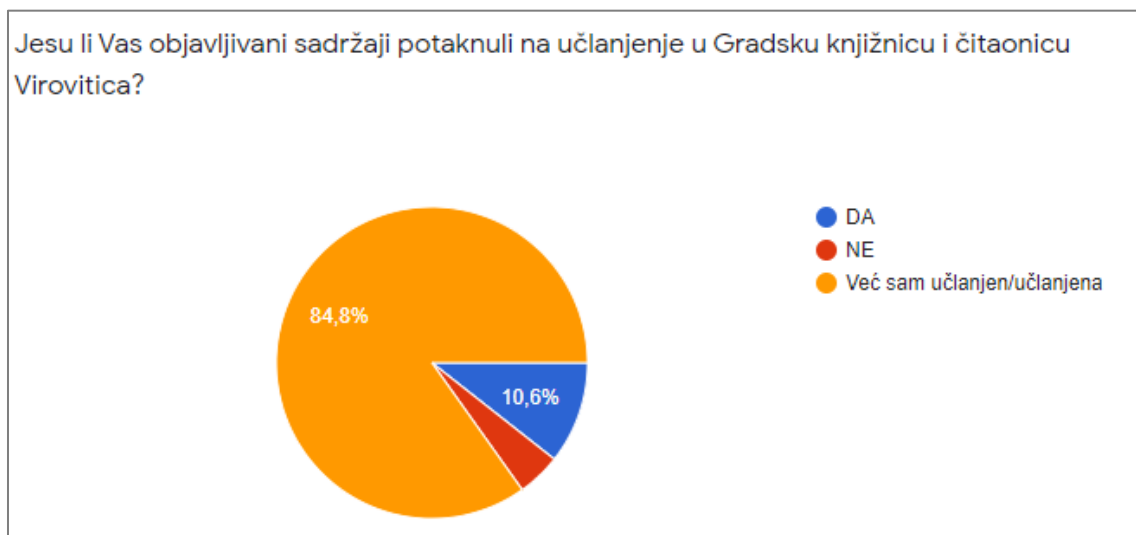
Graf 5. Pratitelji stranice u odnosu na vremensko razdoblje

U pitanju u kojemu je trebalo dati odgovor jesu li pratili sadržaje u vrijeme kada knjižnica nije radila za korisnike, čak 93% ispitanika odgovorilo je potvrdno, od čega su najviše pratili preporuke za čitanje i korisne linkove za odrasle. U jednakom su postotku

odgovorili da su svi sadržaji opravdali njihova očekivanja, a oni koji su odgovorili da sadržaji nisu u skladu s njihovim očekivanjima, istaknuli su da bi htjeli još više edukativnih sadržaja i preporuka knjiga za čitanje. Kraj anketnog upitnika donosi optimistične podatke. Gotovo svi ispitanici planiraju i nadalje pratiti Facebook stranicu knjižnice, a oni koji još nisu učlanjeni, uglavnom se planiraju učlaniti u Gradsku knjižnicu i čitaonicu u Virovitici.

Graf 6. Procjene za ubuduće

Graf 7. Članstvo

Zaključak

Tradicionalni oblici učenja, dijeljenja znanja i prenošenja informacija sve više zastarijevaju, a kompletna se populacija približava suvremenim načinima i metodama

učenja i usvajanja znanja. Samim time mijenja se i koncept funkcioniranja, kako obrazovnih, tako i kulturnih institucija među koje ubrajamo i knjižnice.

Kao nezaobilazan čimbenik u procesu dijeljenja i filtriranja znanja i informacija, knjižnice također sve više promišljaju u pravcu promjena.

Trenutna situacija dodatno je potaknula te ubrzala postupak promjene, zadržavajući određenu dimenziju dosadašnjeg načina poslovanja u knjižnicama.

Virtualne sadržaje, kao i one stvarne, potrebno je nakon nekog vremena vrednovati kako bi se utvrdilo postižu li zacrtane ciljeve ili ih je potrebno prilagoditi. Dio virtualnih sadržaja vrednovan je prilikom provođenja anketnog upitnika, a provedbu evaluacije na društvenim mrežama olakšavaju i alati koje one nude. Analitički pokazatelji imaju mogućnost prikazivanja statističkih podataka, kao što su broj pratitelja ili popularnost neke objave.¹⁸

Iz podataka dobivenih praćenjem objavljivanih sadržaja tijekom trajanja najstrožih mjera za vrijeme pandemije, zaključuje se da kako korisnici rado pristupaju tim istim sadržajima, čitaju ih, komentiraju i sudjeluju u kreiranju.

Tome u prilog ide i brojka koja kazuje da je prije početka trajanja pandemije, točnije s danom stupanja mjera na snagu, broj pratitelja Facebook stranice Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici iznosio njih 1558.

Nakon gotovo dva mjeseca intenzivnijeg djelovanja na društvenim mrežama, ta se brojka popela na čak 1896 pratitelja što znači da se u razdoblju kada je knjižnica djelovala isključivo virtualnim putem, broj pratitelja povećao za njih 338 što nije zanemariv broj.

Graf 8. Ukupan broj oznaka „sviđa mi se“ za stranicu u razdoblju od 1. 1. 2020. do 1. 5. 2020.

¹⁸Usp. Holcer, Dunja. Smjernice za razvijanje usluga i korištenje društvenih mreža u narodnim knjižnicama. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 4(2017), str. 157.

Literatura

Cvek, Marija. Promocija narodnih knjižnica putem društvenih mreža, diplomski rad. Osijek: Filozofski fakultet, 2012.

Facebook stranica Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. URL: <https://www.facebook.com/Gradska-knji%C5%BEnica-i-%C4%8Ditaonica-Virovitica-793254350723366/> (2020-06-12)

Holcer, Dunja. Smjernice za razvijanje usluga i korištenje društvenih mreža u narodnim knjižnicama. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 60, 4(2017), str. 147-159.

IFLA-in kratki priručnik za pripravnost i planiranje mjera zaštite u slučaju katastrofe. Središnji program za zaštitu i konverzaciju. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2012.

IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. 2. hrvatsko izdanje prema 2. izmijenjenom izdanju izvornika. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2011.

Kovačević, Jasna. Narodna knjižnica: središte kulturnog i društvenog života. Zagreb : Naklada Ljevak, 2017.

Naputak za rad hrvatskih knjižnica, s posebnim osvrtom na rad narodnih i školskih knjižnica za vrijeme pandemije bolesti COVID-19. URL: <http://covid19.hkdrustvo.hr/wp-content/uploads/2020/04/Dopis-NSK-HKV-u-naputak-za-rad-svih-vrsta-knji%C5%BEnica.pdf> (2020-06-10)

Preporuke za rad narodnih knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19. URL: http://maticna.nsk.hr/wp-content/uploads/2020/06/Preporuke-za-rad-narodnih-knjiz%C5%8Cnica-u-uvjetima-bolesti-COVID-19_09062020.pdf (2020-06-10)

Preporuke za rad u knjižnicama i antikvarijatima tijekom epidemije koronavirusa. URL: <https://www.koronavirus.hr/preporuke-za-rad-u-knjiznicama-i-antikvarijatima-tijekom-epidemije-koronavirusa/503> (2020-06-10)

Ravnateljstvo civilne zaštite. URL: <https://civilna-zastita.gov.hr/> (2020-06-12)

Strija, Josip. Digitalna zbirka školske knjižnice: uvod u problem organizacije sadržaja na mrežnim stranicama školskih knjižnica. // Svezak 15, 5(2013), str.17-18.

Vrana, Radovan; Kovačević, Jasna. Položaj knjižnice u umreženom društvu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 53, ¾(2010), str. 25-41.

Prilog 1.**Virtualne usluge Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici u doba pandemije**

1. Godina rođenja_____
2. Spol
M
Ž
3. Jeste li član Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica?
DA
NE
4. Koliko dugo pratite Facebook stranicu knjižnice?
a) nekoliko mjeseci
b) unazad godinu dana
c) nekoliko godina
d) nešto drugo
5. Jeste li pratili sadržaje objavljujane na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica u vrijeme kada knjižnica nije radila za korisnike?
DA
NE
6. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, koje ste sadržaje najviše pratili? (moguće je zaokružiti više odgovora)
a) korisni linkovi za djecu
b) korisni linkovi za odrasle
c) preporuke za čitanje za djecu
d) preporuke za čitanje za odrasle
e) nagradni natječaji za djecu
f) nagradni natječaj za odrasle
7. Jesu li sadržaji objavljeni putem Facebook stranice opravdali vaša očekivanja u vrijeme kada je Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica bila zatvorena?
DA
NE
8. Ako je odgovor na prethodno pitanje NE, napišite što biste promijenili ili dodali?
_____
9. Planirate li i dalje pratiti objave na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica?
DA
NE
10. Jesu li vas objavljujani sadržaji potaknuli na učlanjenje u Gradsku knjižnicu i čitaonicu Virovitica?
DA
NE